

Становище

за дисертационния труд на Габриела Валентинова-Методиева

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по научно направление

1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)

на тема

„МОДЕЛ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ НА ЖИТЕЙСКО-ПЕДАГОГИЧЕСКАТА КУЛТУРА НА РОДИТЕЛИ НА 6 – 9-ГОДИШНИ ДЕЦА“

научен ръководител: проф. дн Радослав Пенев

ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“

Дисертационният труд е в обем от 205 страници, структуриран в увод, шест глави, заключение и три приложения. Литературните източници са 115 на брой.

Темата е изключително актуална, имайки предвид предизвикателствата, пред които са изправени семействата днес във възпитанието на децата и безспорната необходимост от педагогическа култура на родителите за оптимално насочване и реализиране на този процес.

Много добра, ясна и изчистена структура на дисертацията. Програмната ориентация на изследването, която е разгледана в **глава първа** допълнително допринася за тази подреденост и логичност на труда. Впечатление в нея правят етапите за реализация на изследването с тяхната прецизна последователност, които завършват с очаквани резултати. Тези очаквани резултати, разгледани в по-общ план, насочват директно към приносите на дисертационния труд, което допринася за интегрираността на съдържанието.

Във **втора глава** са систематизирани, анализирани и обобщени теории и концепции с ясен фокус върху темата на дисертацията. Гледната точка на докторантката като изследовател и силно заявеното ѝ авторско присъствие при разглеждане на проблемите заслужават адмирации. Направен е теоретичен анализ на спецификата на семейството и на възпитателния процес в него, на основата на който е дефинирано понятието „семейно възпитание“. Изведени и критично разгледани са:

- специфични особености и етапи на възпитателния процес в семейството;
- основни направления на възпитанието в семейството;
- цели, принципи, задачи и методи на семейното възпитание;
- концепции, свързани със стила на семейното възпитание.

Втора глава продължава със систематизиране на теории за познавателното, психическото и емоционалното развитие на детето в предучилищна и начална училищна възраст с акцент върху влиянието на семейството в този процес, неговата продължителност и комплексност. Изведени са основни трудности пред родителите в тези периоди, както и стратегии за ефективно семейно възпитание.

Систематизирани са проблеми във взаимодействието между образователните институции и семейството, чието сътрудничество е от изключително важно значение за създаване на среда, стимулираща развитието на детето. От тази гледна точка са разгледани форми на сътрудничество с родителите, диференцирани най-общо като традиционни и нетрадиционни, както и формални и неформални стратегии за взаимодействие с тях. Всичко това е подкрепено чрез представената нормативна регламентация за сътрудничество с родителите.

Друг важен акцент, който е застъпен в теоретичната част на дисертацията, е педагогическото образование на родителите, като са характеризирани модели и форми за неговата реализация.

Трета глава представя методиката и организацията на изследването.

Отново прави впечатление ясната структура и подреденост чрез обособените етапи на изследване:

- аналитичен, който включва теоретичен анализ на литературни източници;
- предварителен, в който е избрана системата от критерии и показатели за проучване на ориентацията на целевите групи в констатиращия експеримент;
- констатиращ етап, в който е реализирана анкета с 300 родители на 6 – 9-годишни деца, съдържаща шест блока с въпроси, всеки от които с изведени показатели за измерване на: социологически профил на респондентите; житейски приоритети и поведенчески особености на децата; проекти на развитието; специфика на възпитателните ориентации и интеракции; представи на родителите за актуалността на образованието в училище, както и нагласите им към него.

Системата от критерии и показатели е впечатляваща както в съдържателен план, така и по отношение на броя на респондентите, обхванати в анкетата;

- формиращ етап, който представлява авторски модел за оптимизиране на педагогическата култура на родителите на 6 – 9-годишни деца, съдържащ пет тематични блока;
- експертна оценка на разработения модел преди неговата апробация от учители в детски градини и училища, както и от студенти във ФНОИ;
- апробация на модела с родители на 6 – 9-годишни деца, по време на която са използвани методите беседа, наблюдение и анкетно проучване;
- заключителен етап, в който се провежда анкета с родители на деца на 6 – 9-годишна възраст;
- статистическа обработка на резултатите с обем на извадката 393 респондента.

В **четвърта глава** е представен анализ на резултатите по посока на всеки от показателите. Те са онагледени чрез диаграми и схеми и са интерпретирани по посока на изследователските търсения на докторантката.

В **глава пета** е представено съдържанието на модела за педагогическо образование на родителите, който съдържа 18 теми, обособени в 5 блока с изведени цели и очаквани резултати. Темите са разработени в съответствие с резултатите, получени в констатиращия експеримент, като са обхванати съответните области, заложи в него – житейски приоритети на родителите и децата; социално поведение на децата; цели на възпитание; възпитателен стил; детето и образованието. В съдържателен план моделът представлява своеобразно помагало, което би могло да се използва както в обучението на студенти, така и от учители и директори в образователни институции за педагогическо образование на родителите, но също така и от самите родители като самостоятелно иницирана активност за повишаване на тяхната педагогическа култура.

Шеста глава представлява логичен завършек на дисертацията. В нея са представени резултатите от оценката на модела от студенти и учители в детска градина и начално училище по отношение на съдържателната актуалност на отделните тематични блокове в модела; смисловата точност и яснота на въпросите към родителите; актуалността на модела относно оптимизиране на житейско-педагогическата култура на родителите; равнището на оптимизация на общуването родители-деца; наличието на иновации в модела, както и цялостна оценка на тематиката на модела и на неговата

приложимост както по отношение на използването му от респондентите в практиката, така и на практическото му приложение в сътрудничеството между учителите и родителите. Главата продължава с анализ на резултатите от проучването на ориентацията на родителите към параметрите на модела по същите показатели.

Изводите са значими и отразяват постиженията на дисертацията.

Приемам формулираните **приноси** с фокус върху:

- систематизирането и анализирането на класически и съвременни концепции и изследвания относно семейството като социализиращ фактор, семейното възпитание, развитието на детето от предучилищна и начална училищна възраст и взаимодействието детска градина-семейство в теоретико-концептуален план;
- разработването и апробирането на експериментален модел за оптимизиране на житейско-педагогическата култура на родителите на 6 – 9-годишни деца в научно-експериментален план;
- системата от емпирични проучвания по темата на дисертацията чрез изведени критерии и показатели в експериментално-емпиричен план;
- възможностите за разширяване и обогатяване на учебното съдържание на задължителни и избираеми дисциплини за подготовка на педагогически специалисти в експериментално-приложен план.

В заключение: като давам висока оценка на дисертационния труд предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Габриела Валентинова-Методиева.

29.07.2023

София

Рецензент:

/доц. д-р Лора Спиридонова/